

**Examenul național de bacalaureat 2024**  
**Proba E. b)**

**Limba și literatura maghiară maternă**

**BAREM DE EVALUARE ȘI DE NOTARE**

*Filiera teoretică – Profilul real; Filiera tehnologică; Filiera vocațională – Toate profilurile (cu excepția profilului pedagogic)*

**Model**

- Se punctează orice modalitate de rezolvare corectă a cerințelor.
- Nu se acordă punctaje intermediare, altele decât cele precizate explicit în barem. Nu se acordă fracțiuni de punct.
- Se acordă zece puncte din oficiu. Nota finală se calculează prin împărțirea la zece a punctajului total acordat pentru lucrare.

**I. TÉTEL**

**(30 punct)**

**a. a cím és szöveg viszonya**

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz 5 pont

(pl. A cím egy ellentétet hordozó jelzős szerkezet; a „*hervadás*” főnév az elmúlás kifejezője, az elmúlás jelzője szokványosan a sárga, a sápadt, vértelen szokott lenni, ehelyett itt „*vörös*” az elmúlás; ennek az ellentmondásnak kifejtője a vers; az ellentét mint szervezőelv; a halál, az elmúlás témájának körüljárása stb.),

érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont, részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont, részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont, kísérlet a válaszadásra 1 pont.

**5 pont**

**b. a beszédhelyzet jellemzői**

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz 5 pont

(pl. A költői megszólalás címzettje a megszemélyesített erdő, amelyet a lírai én E/2-ben szólít meg: „*erdő*”, „*meghalsz*”, „*reád lehelt*”; a vers beszélője nem kezd filozófiai eszmefuttatásba, nem von le következtetéseket, csupán rögzíti a látványt; halmozás, költői jelzők, megszemélyesítések, szinesztéziák a kifejezőeszközei a látvány megragadásában stb.),

érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont, részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont, részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont, kísérlet a válaszadásra 1 pont.

**5 pont**

**c. a verszáró költői kérdések értelmezése**

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz 5 pont.

(pl. Az élet egyik fő kérdésének, a halál problémájának tematizálása: „*Oly jó nem élni?*”; a látvány, az őszi táj mint az elmúlás toposza; kifejezőeszközei: költői jelzők, halmozás, szinesztézia – „*kigyulladt lázadás*”, megszemélyesítés – „*lombod...ájultan vonaglik*”, metafora – „*az élet édes-olcsó csengettyűi*”, költői kérdések; a természet képének átalakulása csupán gondolatindító, a vers az elmúlás, a halál, a nemlét kérdéseit fogalmazza meg; a költői kérdések általi nyitott befejezés: az élet a halál küszöbéről válik igazán széppé, értékessé; az élet mint megismételhetetlen csoda késői felfogása; a megkésetttség szomorúsága, ironia, lázadás stb.),

érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont, részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont, részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont, kísérlet a válaszadásra 1 pont.

**5 pont**

**d. az elégia műfaji sajátosságai**

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz 5 pont

(pl. Közvetlen hangú alkotás; a vers beszélője a csendes beletörődés hangján szólal meg; rezignáció jellemzi; a bíborosok, részeg szeretők vörös ruháit felidéző őszi erdő haldoklásának csendes melankóliája; a halálmotívum jelenléte stb.),

érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont, részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont, részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont, kísérlet a válaszadásra 1 pont.

**5 pont**

**e. a vers hangulata**

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz 5 pont

(pl. Hangulata elégikus, melankolikus, zaklatott; a válasz nélkül maradt költői kérdések az izgatottság kifejezői; a lázadás érzékelése a váltakozó sorhosszúságú, zilált sorok által; a logikai határokat széttördelő soráthajlások a belső megrendültség érzékeltetői stb.),  
érvényes, de csak részben kifejtett válasz *4 pont*, részben érvényes, kifejtett válasz *3 pont*, részben érvényes, részben kifejtett válasz *2 pont*, kísérlet a válaszadásra *1 pont*. **5 pont**

**Helyes fogalomhasználat, nyelvi igényesség, helyesírás**

Gördülékeny, választékos stílus, helyes fogalomhasználat, kifogástalan helyesírás *5 pont*, helyenként nyelvi-nyelvtani hibák, helyenként helyesírási hibák (egyéb hibák) *4 pont*, helyenként nyelvi-nyelvtani hibák, helyenként helyesírási hibák (súlyos hibák) *3 pont*, helyenként nyelvi-nyelvtani hibák, helyenként helyesírási hibák (durva hibák) *2 pont*, gyakori nyelvi-nyelvtani hibák, gyakori helyesírási hibák *1 pont*. **5 pont**

**Megjegyzés:** A kérdések sorrendjének betartása nem kötelező. A terjedelem nem befolyásolja a pontozást.

Bármilyen, a javítókulcstól eltérő helyes válasz maximális pontot ér.

**II. TÉTEL (30 pont)**

**1. Konkrét, explicit információk felismerése és visszakeresése.** Minden helyes társítás 1 pontot ér. Több társítás esetén a válasz érvénytelen. Helyes válaszok: Esterházy Péter és Gitta – a különgyűjtemény eredeti tulajdonosai; Kemény István – a könyvtár megnyitó ünnepségének szónoka; Balás Gyula és Balás Gergő – a könyvtárat tervező építészek; Szabó Magda – dedikált könyvét állították ki a könyvespolcokon; Marcell – Esterházy fia, akinek videós installációja része a kiállításnak. **5 pont**

**2. Nyelvi elemek értelmezése.**

Minden helyes értelmezés 1 pontot ér.

Lehetséges válaszok: *végtelennek tűnő háttérbirodalom* – rengeteg könyv/információ- és élményforrás, *a gyűjtemény gerince* – a legjelentősebb könyvek, *vaskos klasszikusok* – értékes, vastag könyvek, *lajstromba vették* – leltárt készítettek, *jelenvalónak érezzük őt* – úgy érezzük, mintha köztünk élne **5 pont**

**3. Konkrét, explicit információk felismerése és visszakeresése.**

Minden helyesen azonosított szerző neve 1 pontot ér.

Lehetséges válaszok: Piliinszky (János), Háry János, Balassi (Bálint), Arany János, (Johann Wolfgang von) Goethe **5 pont**

**4. Témához való igazodás** (a szöveg információira való hivatkozás) **5 pont**

Teljes megfelelés a témának, címnek, feladatnak; releváns példák, hivatkozások; a témának, feladatnak megfelelő mennyiségű állítás – 5 pont, lényegében megfelel a témának, feladatnak; témához tartozó és attól eltérő kijelentések váltakozása – 3 pont, eltérés a témától, címtől, feladattól – 1 pont.

**Az élménybeszámoló követelményeinek betartása** **5 pont**

Egyes szám első személyű elbeszélés, múlt idő, fordultatos történet, személyesség, átélés – 5 pont, a szöveg lényegében megfelel az élménybeszámoló műfaji követelményeinek, egy-két tekintetben tér el tőle – 3 pont, a szöveg nem vagy alig tartja be az élménybeszámoló műfaji követelményeit – 1 pont.

**Logikus gondolatvezetés, szövegkohézió, nyelvi igényesség, helyesírás** **5 pont**

Logikus, tudatos felépítés, az állítások/gondolati egységek világos kapcsolódása, van bevezetés, kifejtés, lezárás; ezek elkülönülnek és arányosak, globális és lineáris kohézió megvalósulása, gördülékeny, élvezetes, választékos stílus, kifogástalan helyesírás – 5 pont, helyenként következetlen felépítés, indokolatlan gondolatmenetbeli váltások, helyenkénti nyelvi-nyelvtani hibák (pl. egyeztetés, vonzat), helyenkénti helyesírási hibák – 3 pont, széteső írásmű, lényegét tekintve zavaros gondolatmenet (pl. csapongás, ismétlődések), a főbb szerkezeti részek nem különülnek el egymástól, szövegösszefüggésbeli hiányosságok (pl. alanyváltás), hiba, hiányosság a kohéziót megteremtő eszközök (pl. kötőszók, névmások) használatában, gyakori a nyelvi-nyelvtani hiba, gyakori helyesírási hibák – 1 pont.

**Megjegyzés:** A feladatok sorrendjének betartása nem kötelező. A terjedelem nem befolyásolja a pontozást.

Bármilyen, a javítókulcstól eltérő helyes válasz maximális pontot ér.

### III. TÉTEL

(30 punct)

#### a. a választott alkotás műfaji, stílustörténeti sajátosságai

Érvényes, műismereten alapuló, kifejtett válasz 5 pont

(pl. Kosztolányi Dezső: *A kulcs*)

drámaszerű lélektani novella: rövid terjedelmű epikus alkotás, egy szálon futó cselekmény, kevés szereplő, korlátozott tér-és időszerkezet, csattanószerű zárlat; drámai jelleg: tömörség, éles ellentétek jelennek meg; lélektani szempont: a gyermeki lélek kivetülése: félelem, szorongás, kiszolgáltatottság, elidegenedettségek; beavatás-történet mesei, mitikus elemekkel, realista stílus: egyszerű történet kisemberekkel; típusszereplő: hétköznapi ember, hivatalnok; szerény életkörülmények, jelentéktelen, korlátozott lehetőségek, kilátástalanság, valóságosság; téma: a társadalmi helyzet, a szülői tekintély; társadalmi viszonyok bemutatása: pl. Takács István hivatalnok és a főnök közötti viszony: hierarchikus viszony, Takács István alárendelt, megalázkodik főnöke előtt; tárgyilagos, tényszerű hangneme, E/3. személyű elbeszélés, az elbeszélő háttérbe húzódik, kívülálló, a gyermek nézőpontja érvényesül stb.,

Tamási Áron: *Ábel a rengetegben*

énelbeszélés, fejlődésregény, pikareszk regény, kalandregény; énelbeszélés: nagyepikai műfaj, az elbeszélő áll a középpontban, egyes szám, első személyű narráció, saját nézőpont érvényesülése, szubjektivitás, vallomásos jelleg; fejlődésregény: a főhős szegényes környezetből származik, majd a regény során kiemelkedik, felnőtté válik, a történet középpontjában személyiségfejlődése, jellemének kibontakozása áll; pikareszk regény/csavargó regény, kalandregény: előtérben a főhős kalandjai, megpróbáltatásai; realista stílus: egyszerű történet, szereplői falusi emberek, szegényes életmód, sívár, kilátástalan hétköznapok, a háború utáni szegénység, kilátástalanság érzékeltetése, a társadalmi viszonyok bemutatása: a falusi ember, a városi hivatalnok, a hatóságot képviselő személy szembenállása, nyelvi sajátosságok: a székely humor, élcelődés, furfangos megfogalmazások, játékos, bölcselkedő népi jelleg, tájszavak, a székely nyelvjárásra jellemző kifejezőmód használata stb.,

Jókai Mór: *Az arany ember*

társadalmi, romantikus regény, nagy terjedelmű, epikus műnemhez tartozó műfaj, lineáris időszerkezet jellemzi, több helyszínen játszódó cselekmény, bonyolult szereplőrendszer; a regény szervező elve az ellentét, amely megnyilvánul a helyszínek, szereplők, motívumok, értékrendek között; romantikus motívumok (a hold motívuma, a pénz motívuma), kalandos epizódok, fordulatok, váratlan helyzetek, a kincstalálás eseményének jelentősége, sorsfordító ereje a főhős életében; mitológiai motívumok szerepe: Midász király motívuma, labirintus motívuma, a hajó, mint sorszimbólum, bibliai motívumok (pl. az esendő ember motívuma, az édenkert/földi paradicsom motívuma); démonikus jellemek megjelenítése: Athalie, a démoni gonosz, és ezzel ellentétben Noémi: a tiszta, eszményi jellem; elbeszélői magatartás jellegzetességei: mindentudó elbeszélő, szemtanú, szubjektivitás, líraiság; romantikus stílusjegyek, realista vonásokkal; a romantika jegyei: téma: az egyén boldogságkeresése, a természet szerepe: romantikus táj, ellentétre épülő tájleírások: folyó–szikla, fent–lent ellentéte, a Senki szigete: természetkultusz, a természet mint menedék a társadalom rágalmait, gonoszsága elől; realista vonások: társadalmi problémák megjelenítése, az állami hivatalokat átszövő korrupció kendőzetlen ábrázolása, a főhős nem egyértelműen pozitív jellem, a hűtlenség okozta lelki konfliktus hiteles ábrázolása stb.)

érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont, részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont, részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont, kísérlet a válaszadásra 1 pont.

5 pont

#### b. a térszerkezet és a beavatástörténet/fejlődéstörténet kapcsolata

Érvényes, műismereten alapuló, kifejtett válasz 5 pont

(Kosztolányi Dezső: *A kulcs*)

a hivatal épülete: tekintélyt követelő helyszín, Takács István munkahelye, Pista izgatott, tart az idegen helytől, ez számára ismeretlen világ, labirintus, útvesztő, nem találja apja irodáját, segítségre van szüksége, bolyong, tévelyeg; a novella végén eltűnik a mesei jelleg, érzékelteti a felnőtt világba való megérkezést; az iroda: az apa–gyermek párbeszédének helyszíne, itt történik meg a „beavatás”: Takács István zaklatott, ideges, szidalmazza fiát, fontos, elfoglalt ember látszatát kelti, Pista alázatos, megszeppent, apját mélyen tiszteli, felnéz rá, az apa „nagyságának”, tekintélyének leépülése az irodában tett látogatás következménye; Pista és a főnök párbeszéde: a főnök kedélyes,

nyitott, elfogadó ember; Pista gyermekiessége, álmodozó, vágyakozó énjének kibontakozása; Pista belépése a felnőttek világába, a kétszínűség felismerése, megdöbbenés, csalódás; labirintus motívuma: bolyongás a hivatalban, az ismeretlen világban; beavatástörténet: a felnőttek világába való belépés, az ártatlan gyermeki lélek találkozása a felnőttvilág könyörtelenségével, a tudatalatti történések jelentősége stb.

Tamási Áron: *Ábel a rengetegben*

két fő helyszín: Csíkcsicsó – erdő a Hargitán; a két helyszín ellentéte; Csíkcsicsó: erdélyi, székely falu, elszigetelt, zárt helyszín, falusi környezet; Ábel otthona: szegényes családi ház, zárt, magánszféra, a család tere; erdő a Hargitán: idegen tér, nyitottság jellemzi, a veszéllyel, a kiszolgáltatottsággal való szembesülés, a küzdelem, az önállósodás folyamatának tere, szembesülés a felnőttek kétszínűségével, gonoszságával, álértékeivel; Ábel személyiségfejlődésének, felnőtté válásának, a felnőttek világába való beavatásának helyszíne stb., Jókai Mór: *Az arany ember*

Az Al-Duna vidéke, a Vaskapu: első fejezet, panorámaszerű bemutatás, hegy és folyam, magasság és mélység ellentéte, az abszolút teljesség kifejező eszköze; a folyam istenként való megnevezése, bemutatása, a lét mitikus jellegét érzékelteti; Komárom: valós helyszín, a civilizáció jelképe, a pénz határozza meg az egyén helyét és szerepét a társadalomban, kapitalista világszemlélet, a pénz áll az értékrendek csúcán, az egyén boldogságát megakadályozó hatalom; a Senki szigete: idillikus világbép, ember és természet harmonikus viszonya, nyugalom, béke, lelki értékek előtérbe helyezése, „földi paradicsom”; sziget jelentései: otthon, amelyet az emberi lét végessége ellenére az archaikus idill időn kívülisége jellemez; rousseau-i szemlélet hatását mutató természetes világban nem fizetnek adót, nem harcolnak senki ellen, nincs pénz, nincs állam és egyház, a társadalmiságban fontos szerepet játszó név is lényegtelenné válik; biztonság- és menedékkép, érintetlen harmónia paradicsomi állapota, kert, családiasság, szelíd érzelmek képzete kapcsolódik hozzá; különállás- és kivonulásjelkép is stb.)

érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont, részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont, részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont, kísérlet a válaszadásra 1 pont. **5 pont**

### **c. a beavatott hős/szereplő jellemfejlődése**

Érvényes, műismereten alapuló, kifejtett válasz 5 pont

(pl. Kosztolányi Dezső: *A kulcs*)

a főszereplő Pista, tíz éves kisfiú, naiv, játékos, humoros gyermek, tiszteletudó: teljesíti édesanyja kérését, még akkor is, ha félelemmel tölti el a feladat, a Hivatal számára megfoghatatlan, labirintus, Szász bácsi kalauz, segítség, aki célba juttatja, felkészül apjával való találkozásra, érzi ennek súlyát, megigazítja magát; magatartása az irodában: tiszteletudó, meghajol, illően köszön, türelmesen vár, eltűri apja szidalmait; magatartása a főnökkel szemben: nyitott, bátor, határozott, illedelmesen válaszol a kérdésekre; a repülő-motívum jelentősége: érzékelteti vágyait, elszakadni/kitörni vágyását a megszokott, kilátástalan, sivár életmódból, kreatív gondolkodásmódjának tükrözője; jelleme, magatartása elnyeri a főnök tetszését; apja képmutatása fordulópont Pista számára: szembesül a felnőtt világ álértékeivel, beavatást nyer a felnőttek világába, lelkileg megtörik, nem képes szavakba önteni csalódottságát, könnyei érzékeltetik lelkiállapotát, az ismétlés jelentősége: „szaladt, szaladt” a menekülés, bolyongás kifejezője; mesehős: szerencsét próbál, ruhája szakadt, szegényes, az épület számára útvesztő, a novella végén eltűnik a mesei jelleg, érzékelteti a felnőtt világba való megérkezést; a helyszínek jelentősége a szereplő jellemében: út a hivatalba, Pista izgatott/várakozó; a hivatal épülete, apja irodája, Pista megdöbben, nem azt találja, amit várt; út hazafele, csalódottság, az apjáról alkotott kép hamis stb.,

Tamási Áron: *Ábel a rengetegben*

a főszereplő Szakállas Ábel, 15–16 éves székely fiú, elszigetelt faluban él, családjá körében: édesanyja háziasszony, édesapja közbirtokossági erdőpásztor, egyszerű, szegényes életmód, a háború utáni élet realiztikus bemutatása; fordulópont: Ábel munkahelyet kap a Hargitán, feladata a kitermelt fa eladása, pontos nyilvántartás vezetése, anyagiakról való számadás a városi banknak; megpróbáltatások: az egyedüllét, az erdő veszélyeivel való szembenézés; Ábel kiválóan boldogul ebben az új helyzetben; az emberek gonoszságával, rosszindulatával való találkozás: Surgyelán és Fuszulán tettei; Ábelnek szembesülnie kell a felnőttek világának kegyetlenségével, gonoszságával; Ábel egyszerű, naiv, ártatlan fiúból férfivá érik, belépést nyer a felnőttek világába; a beavatás folyamata a negatív események, érzelmek megtapasztalása révén; a magánéleti események jelentősége a beavatási folyamatban: édesanyja halála, a gyász, a lelki fájdalom megtapasztalása;

fordulópont: Ábel önálló döntést hoz, búcsút vesz édesapjától, elindul megküzdeni a Káinokkal a városban stb.,

Jókai Mór: *Az arany ember*

Timár Mihály jellemének fejlődése: a regény elején becsületes, jóra törekvő szereplő, pozitív tulajdonságokkal rendelkezik: áldozathozatal, megbízhatóság, felelősségtudat, együttérző, segítőkész személyiség; fordulat: kísértésbe esésének pillanata, a kincs megtartása, erkölce meginog, a pénz birtoklása hatással van rá, rossz döntést hoz; újabb fordulópont: kettős élete, Timéával való házassága boldogtalan, felesége csupán hűséget érez iránta, kettejük kulturális különbségei, neveltetésük, értékrendjük, a női és férfiszerepről alkotott fogalmaik, egymással szembeni elvárásaik különbözősége okozza boldogtalanságukat; Noémi őszinte, tiszta lelkű, a társadalom által meg nem rontott személyiség, boldogságot jelent Timárnak; Timár megtisztulása: vívódás, bűntudat, lelkiismeretfurdalás, önmagával való számvetés, törekvés saját maga megértésére, a boldogságkeresés, a boldogság egyéni értelmezése, felismerés: a boldogság nem a pénzben, a társadalmi rangban nyilvánul meg, hanem a lelki, családi értékekben; fordulat: döntéshozatal, a Senki szigetére való menekvés stb.)

érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont, részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont, részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont, kísérlet a válaszáadásra 1 pont. **5 pont**

**d. a metaforikus/szimbolikus motívumok szerepe a beavatásban/fejlődéstörténetben**

Érvényes, műismereten alapuló, kifejtett válasz 5 pont

(pl. Kosztolányi Dezső: *A kulcs*)

A *kulcs* a titokzatos, nehezen kiismerhető hatalom jelképe, amely egyrészt kizár, kirekeszt a megismerésből, másrészt beereszt, beavat; a felnőttek világának kulcsa, a kulcs hozzásegít az addig elérhetetlen tudás megszerzéséhez, a beavatódás jelképe; a *hivatal* a felnőttek világának a jelképe, labirintus, be- és átláthatatlan „rengeteg épület”, amelyben csak tapasztalt felnőttek képesek eligazodni; a *kalauz*, Szász bácsi – elefánt, a nyugalom, stabilitás szimbóluma; a *főnök* egy furcsa madár, szabadon mozog az élet erdejében, felette áll mindenkinek; a *hármás szám* szimbolikus jelentése: az illetékosztály a hivatal 3. emeletén van, Szász bácsi 3 rozoga falépcsőn megy fel és le, az utolsó ajtó szemöldököfáján 3 szám látható, amelyek mind háromjegyűek (576., 577., 578.), Pista hármásával száguld végig a lépcsőfokokon stb.

Tamási Áron: *Ábel a rengetegben*

*Ábel* jelképes, mesei szereplő, neve beszélő név, bibliai eredetű („hogyan megkeressük a testvéreket, Káint, aki okozza, nekünk Ábeleknek, a rosszat”), az Istennek engedelmeskedő, az isteni akaratot kereső ember jelképe; a címben megjelenő „rengeteg” a népmesei erdőre utalhat, amelyben a főhős eltéved, megpróbáltatásokon megy keresztül, majd győzedelmeskedik, a regény elbeszélése a mese műfaji jellegzetességeire rájátszva formálódik: egy ifjú hős próbákkal teli útját mutatja be, mely a nehézségeket követően a boldogulás/nevelődés felé vezet, a szereplők elrendezése leginkább a mesék funkció- és szerepkör szerinti elrendezésére emlékeztet, az alakok nem a jellemzés révén mutatkoznak meg, hanem jelképesek; a történet ősztől tavaszig tartó időszakot ölel fel, az évszakok váltakozásának ilyen elrendezéséhez pedig az elmúlás–feltámadás motívus-archetipikus jelentései társíthatók – ez a beavatási rítusoknak arra a mozzanatára utal, amely szerint a beavatottnak szimbolikusán meg kell halnia és új életre kell kelnie ahhoz, hogy elnyerhesse új, a visszafogadó közösség számára elfogadható identitását, ez a szimbolikus halál a sas megevését követő halálközeli állapotban is megjelenik; Ábel a *székelység* egészének jelképes megtestesítője lehet (egyes értelmezések szerint): akárcsak a székely nép egésze, magára marad, amikor kénytelen elszakadni a számára addig megszokott közegtől, hasonló megpróbáltatásokon megy keresztül (bizonytalanság, magára utaltság, „Apám kihozott ide, s én jöttem, pedig nem is akartam. Az igazgató felfogadott, pedig azt sem akartam. Semmit sem akartam, csak olyan voltam, mint a levél, amelyik leszakad a fáról, s egyik szél erre viszi, a másik szél arra viszi.” – a szövegrész idézése nem elvárás) stb.

Jókai Mór: *Az arany ember*

A regény gazdag szimbolikus utalásokban, metaforikus motívumokban: jelképes értelmű cím – *arany ember*: az alapmetafora változó jelentése végigköveti Timár jellemfejlődését: ártatlanság, bűnbeesés, bűnbánat, megtisztulás; vízen küszködő hajó – sorsszimbólum (az antikvitás óta ismert toposz), Timár emberfeletti birkózása a természet erőivel metaforikusan előre vetíti későbbi sorsát, a társadalomban való küzdelmeit; a vörös félhold motívuma többször visszatér mint bűnre csábító

jelenés vagy a lelkiismeret-furdalás szimbóluma, Timár sorsának fordulópontjain jelenik meg: előbb a kincsek, majd a szerelem, végül pedig a halálvágy kapcsán („Jövök, jövök! – mondá Timár. Nemsokára megtudom, mit beszéltél hozzám. Ha hívtál, ott leszek.” – a szövegrész idézése nem elvárás); mitológiai alakokra való utalás: Midász király, Polükratész – Timár sorsát jelképezik; *Vaskapu* – a lét mitikus színtere (az első fejezet mitológiai utalásai: Neptunus, Vulcanus); *Senki szigete*: biztonság- és menedékjelkép (bűnbeesés előtti édenkert), különállás- és kivonulásjelkép stb.)

érvényes, de csak részben kifejtett válasz **4 pont**, részben érvényes, kifejtett válasz **3 pont**, részben érvényes, részben kifejtett válasz **2 pont**, kísérlet a válaszadásra **1 pont**.

**5 pont**

**Az értekezés tartalmi és formai jegyeinek betartása, logikus gondolatmenet, szövegkohézió, helyes fogalomhasználat**

Összefüggő szöveg, az értelmezési szempontokhoz való igazodás/ezeknek egyéni szempontokkal való kiegészítése, logikus gondolatmenet, helyes fogalomhasználat, az értekezés tartalmi és formai jegyeinek betartása **5 pont**; összefüggő szöveg, az értelmezési szempontokhoz való igazodás/ezeknek egyéni szempontokkal való kiegészítése, logikus gondolatmenet, helyes fogalomhasználat, az értekezés tartalmi és formai jegyeinek *részleges* betartása **4 pont**; helyenként töredezett gondolatmenet, helyes fogalomhasználat **3 pont**; helyenként töredezett gondolatmenet, *helytelen* fogalomhasználat **2 pont**; töredezett gondolatmenet, helytelen fogalomhasználat, *kísérlet a válaszadásra* **1 pont**.

**5 pont**

### Helyesírás

Helyesírási típushibák:

*Durva hiba (3 hibapont)*: a mássalhangzók időtartamának hibás jelölése közhasználatú szavakban; az összeolvadás, a részleges hasonulás, az írásban jelöletlen teljes hasonulás és a kiesés hibás írásmódja; kis és nagy kezdőbetű tévesztése közhasználatú tulajdonnevek (pl. Magyar Tudományos Akadémia, Természet Világa), melléknévek és egyelemű tulajdonnévből képzett melléknév (pl. francia, balatoni, adys) esetében; igekötős igék hibás egybe-, illetve különírása; tagadószó egybeírása az igével, tagadott szóval, tagadott kifejezéssel; az *ly*-j tévesztése közhasználatú szótőben és toldalékban, az *ly*-j hiánya vagy kiejtés szerinti jelölése; felszólító módú igealakok hibái.

*Súlyos hiba (2 hibapont)*: közhasználatú szavak/összetett szavak különírása, illetve szókapcsolatok egybeírása; közhasználatú szavak elválasztása; magánhangzók időtartamának tévesztése közhasználatú szavakban és toldalékokban; mondatkezdő nagybetű tévesztése.

*Egyéb hiba (1 hibapont)*: nem közhasználatú szavak *durva* és *súlyos* hibái; köznevek kezdőbetűjének tévesztése (pl. világháború); kezdőbetű tévesztése több elemből álló tulajdonnévből képzett melléknév esetében (pl. New York-i, budapest-bécsi, Csokonai Vitéz Mihály-os); betűtévesztés; mondatzáró írásjelek; tagmondatok közötti írásjelek; mondatrészek közötti írásjelek hiánya vagy téves jelölése (5–6 tévesztés 1 hibapont); egyéb írásjelek hiánya vagy téves jelölése (5–6 tévesztés 1 hibapont).

Isméltető hibáért csak egyszer számítunk hibapontot!

A hibapontok vizsgaponttá történő átalakítása: 0–9 hibapont: **5 pont**, 10–15 hibapont: **4 pont**, 16–21 hibapont: **3 pont**, 22–27 hibapont: **2 pont**, 28–33 hibapont: **1 pont**, 33 hibapont felett **0 pont**.

**5 pont**

Bármilyen, a javítókulcstól eltérő helyes válasz maximális pontot ér.